

*Verdigrunnlaget og legitimiteten til biblioteka bygger
på tanken om at kunnskap og utdanning skal
vere tilgjengeleg for alle, uavhengig av sosiale,
økonomiske og geografiske skiljelinjer.
(St.meld.nr. 23, (2008-2009) Bibliotek).*

FORORD

Tysfjord kommunes prosjektavdeling vil takke for tilliten i og med tildelingen av oppdraget med å utrede biblioteksamarbeidet. Det har vært spennende og interessant å få innsikt i det som er folkebibliotekenes oppgaver, funksjoner og hverdag, og se hvilken rolle biblioteket har i regionen. Oppgave med å finne fram til det som er felles for de ulike kommunene, og som kan danne grunnlaget for et videre samarbeid, har selvsagt også vært utfordrende. Samtidig har det forenklet arbeidet at alle involverte har vært så motiverte, og så lett har gitt uttrykk for sine synspunkter og ideer.

Vi håper og tror at selve utredningsprosessen, der bibliotekene har hatt mulighet til å møtes og bli bedre kjent med hverandre, har hatt en positiv effekt i forhold oppbyggingen av et regionalt bibliotekfellesskap. Vi håper videre at konklusjonen er en bibliotekene kan samles om og som kan danne grunnlag for et konstruktivt samarbeid videre.

Med vennlig hilsen
Tysfjord kommune
Prosjektavdelingen
v/ Stig Eriksen og Kjerstin Klæboe

SAMMENDRAG

Folkebibliotekene i Ballangen, Evenes, Hamarøy, Narvik, Steigen, Tjeldsund og Tysfjord ble under samlebetegnelsen 'Ofofbibliotekene' i 2008 tildelt midler fra ABM-utvikling til utredning av et biblioteksamarbeid etter såkalt vertskommunemodell.

Bakgrunnen for at en søknad ble fremmet hadde å gjøre med den situasjon som preger flere av disse folkebibliotekene; lave stillingsstørrelser, knappe ressurser, store avstander og med få muligheter til videreutvikling eller kvalitetssikring av det tilbud som kommunene er lovpålagt i forhold til sine innbyggere.

Initiativet kom fra Narvik, som inviterte de øvrige seks kommunene til å delta i vurderingen av et samarbeid, med målsettingen å komme fram til positive fellesskapsløsninger.

I utlysningsteksten fra ABM-utvikling ble det uttrykt forhåpninger om at samarbeid på tvers av kommunegrensene kunne gi bibliotek med begrensede ressurser større muligheter for tilgang til særskilt kompetanse, og slik resultere i et forbedret bibliotekstilbud for innbyggerne i de aktuelle kommunene. Det er nettopp ønsket om et forbedret brukertilbud som ligger til grunn for at en ønsker å se et samarbeid realisert.

Utredningens mandat har vært knyttet til en vurdering av vertskommunemodellen som samme for et eventuelt biblioteksamarbeid mellom kommunene. De resultat og konklusjoner som presenteres er basert på det empiriske materiale som utgjør grunnlaget for utredningen. Dette har bestått av møter og samtaler med de involverte, lovdokument knyttet til vertskommunemodellen og bibliotekområdet, ABM-utredningen *Bibliotekreform 2014*, Stortingsmelding nr. 23 (2008-2009) om Bibliotek, juridisk rådgivning knyttet til kommunelovens §27 og §28, samt øvrig informasjon av relevant karakter.

Da den overordnede målsettingen har vært å få til et fruktbart samarbeid mellom folkebibliotekene i regionen, har vurderingen utgått fra hvilke faktorer som vil kunne fungere samlende og generere et produktivt resultat.

Utredningen konkluderer med at kommunene har behov for å legge et bedre grunnlag for samarbeid på bibliotekområdet før en organisering på nivå med vertskommunemodellen kan betraktes som en formålstjenlig løsning.

Det foreslås at bibliotekene innledningsvis samler seg om et samarbeidsprosjekt som strekker seg over en periode på et år. Meningen er at bibliotek og kommuner i løpet av denne tiden skal få bedre innsikt i hvilke rammer en fremover ønsker å samarbeide utfra.

Nødvendigheten av et forprosjekt av denne typen er blant annet knyttet til behovet for å kartlegge hvilke praktiske og økonomiske utfordringer en vil stå overfor i og med de geografiske avstander vi har å forholde oss til.

Videre er det lite hensiktsmessig å anbefale samvirkestrukturer som idag ikke har støtte i de parter som ønsker å inngå samarbeid. Som det ser ut idag er oppfatningene svært delte med hensyn til en samarbeidsramme som vil innebære konsolidering og felles biblioteksjef.

Forhåpningen er at et prosjektbasert biblioteksamarbeid vil resultere i en mental tilnærming til hverandres synspunkter og til tanken om samvirke innenfor større strukturer.

Det er lagt opp til at bibliotekene i den foreslåtte perioden planlegger og gjennomfører samarbeidsprosjekt av faglig karakter som bidrar til å møte de behov for utvikling som de selv har vært med og kartlagt. Samarbeidsområdene vil være knyttet til

- felles nettportal
- kompetanseutvikling
- samarbeid om kulturarrangement

Det er foreslått at en koordinatorstilling opprettes for å sikre samarbeidets fremdrift. Det vil

bli søkt om regionale og statlige midler for å dekke kostnadene knyttet til prosjektet. Et forslag til forpliktende samarbeidsavtale er utformet og vedlagt utredningen.

Det er viktig at en har forståelse for at ethvert samarbeid innebærer et gjensidighetsforhold, der alle parter både må gi og ta. Et interkommunalt samarbeid, etter vertskommunemodell eller andre rammer, vil innenfor biblioteksektoren ikke fraskrive kommunene ansvar for folkebiblioteket, verken økonomisk eller administrativt. Tvert imot handler et samarbeid, uansett modell, om å forplikte seg til å satse på biblioteket. At kommunene forsøker å løse visse oppgaver sammen kan gi en økonomisk rasjonaliseringsgevinst, i og med en mer effektiv bruk av midler og større utbytte for hver krone som investeres. Og dette vil selvsagt være positivt dersom resultatet ikke er knyttet til lavere kvalitet og begrensning av brukertilbudet. Målsetting og hovedsaklig fokus må imidlertid alltid være tildelt brukerne, og deres demokratiske rett til et adekvat bibliotektilbud.

BAKGRUNN

I etterkant av utredningen "*Bibliotekreform 2014*" fikk bibliotekene i Ofotregionen (inkludert høgskolebiblioteket på HIN og bibliotekene ved de videregående skolene) 35.000 i prosjektmidler for å starte et samarbeid i regionen. Målet med dette var en felles nettportal, www.ofotbibliotekene.no, slik at lånerne hadde ett kontaktpunkt på nettet mot alle bibliotekene i regionen.

I mai 2008 utlyste ABM-utvikling midler til utredning av muligheten for interkommunalt biblioteksamarbeid etter den såkalte vertskommunemodellen. Ofotbibliotekene, bestående av kommunene Ballangen, Evenes, Hamarøy, Narvik, Steigen, Tjeldsund og Tysfjord, var en av tre søkere som samme år ble tildelt midler. Bakgrunnen for at en søknad ble fremmet hadde å gjøre med den situasjon flere av bibliotekene i disse kommunene, i likhet med mange bibliotek i landsbygdsområder, preges av idag; store avstander, knappe ressurser, og med få muligheter til videreutvikling eller kvalitetssikring av det tilbud som kommunene er lovpålagt i forhold til sine innbyggere.

Initiativet kom fra Narvik, som inviterte de øvrige seks kommunene til å delta i vurderingen av et samarbeid, med målsettingen å komme fram til positive fellesskapsløsninger. Et grunnlag for samarbeid var allerede lagt i og med den felles nettportalen.

I utlysningsteksten fra ABM-utvikling ble det uttrykt forhåpninger om at samarbeid på tvers av kommunegrensene kunne gi bibliotek med begrensede ressurser større muligheter for tilgang til særskilt kompetanse, og slik resultere i et forbedret bibliotekstilbud for innbyggerne i de aktuelle kommunene. ABM-utvikling skriver:

I Bibliotekreform 2014 ble det pekt på at det i Norge er mange små bibliotek med begrensede ressurser og korte åpningstider. Det er store ulikheter bibliotekene imellom når det gjelder økonomi, kompetanse, tjenestetilbud og utviklingsmuligheter. Det er behov for en Bibliotekreform som kan sette utvikling og et likeverdig bibliotektilbud for alle i sentrum. Den enkeltes behov for bibliotek tjenester avhenger ikke av bosted. Bibliotekreform 2014 pekte på behovet for en organisatorisk Bibliotekreform. Reformen vil dreie seg om koordinering av ressurser; utvikling av mer effektive arbeidsmetoder, bedre bibliotek tjenester gjennom sterkere kompetansemiljøer og distribusjon av tjenester. Satsing på kvalitet, fornyelse, digitalisering og kompetanse vil stå sentralt. ABM-utvikling ser vertskommunemodellen som en ramme for å prøve ut et forpliktende samarbeid mellom flere kommuner for å kunne gi innbyggerne et bedre bibliotektilbud¹.

Formål

Formålet med utredningen har vært å analysere mulighetene for et biblioteksamarbeid forankret i vertskommunemodellen.

Mål

Den overordnede målsettingen har vært å legge et grunnlag for et vellykket biblioteksamarbeid mellom kommunene gjennom å avdekke mulige samarbeidsområder og strukturelle løsninger.

Fokus har hele tiden vært tildelt kommunenes innbyggere, og hvordan bibliotektilbudet kan forbedres og kvalitetssikres gjennom blant annet felles løsninger og bedre tilgang til faglig

---

1 ABM-utvikling: Utlysningstekst midler til prosjekt om biblioteksamarbeid, 07.05.2008

kompetanse.

Utredningsprosessen

Høsten 2008 ble brukt til å fremme sak i de respektive kommunestyre med informasjon om oppstart av arbeidet. I slutten av desember fikk Tysfjord kommunes prosjektavdeling oppdraget med å lage utredningen.

Diskusjonene som ligger til grunn for utredningen, og som har styrt hele prosessen, har handlet om både rammeverk, satsningsområder og finansiering i forhold til et eventuelt samarbeid.

De sju bibliotekene har hatt ulike syns- og utgangspunkt, og der én har ansett at konsolidering er naturlig, har en annen sett dette som nesten utenkelig. Bibliotekene har etterhvert nærmet seg hverandre, og målsettingen har de hele tiden stått samlet om: et bedre tilbud til brukerne gjennom økt faglig kompetanse og felles satsninger.

Mange faktorer skal tas hensyn til i vurderingen av et samarbeid, og visse er vanskelige å forene. Faglige visjoner og målsettinger, økonomiske rammer, politisk forankring i forhold til satsninger og samarbeid, utredningens ressurser i form av tid og penger, og ikke minst hvordan en praktisk kan forene sju kommuner i et samarbeid, er noen slike faktorer. De geografiske avstandene mellom kommunene er heller ikke ubetydelige.

Motivasjonen for samarbeid har hele tiden vært stor. Det som har vært utredningens fremste oppgave, å vurdere et samarbeid utfra vertskommunemodellen, har imidlertid ikke vært helt lett å ta stilling til. En skal først få klart for seg hva modellen innebærer, og deretter skal mulighetene og eventuelle begrensninger innenfor modellen vurderes.

Gjennom møter og samtaler har biblioteksjefene gitt uttrykk for sine synspunkter, luftet ideer og visjonert om en felles fremtid. Veien har gått fra spredte tanker og ideer til konkrete forslag om mulige løsninger.

Forutenom prosjektgruppen har også representanter for flere av kommunene, Nordland fylkesbibliotek, ABM-utvikling og Ofoten regionråd vært deltagende i prosessen. Disse har hatt mye viktig å tilføre diskusjonene. Flere har sett og vært delaktige i andre samarbeid, og har derfor kunnet bidra med nyttig informasjon om andres samarbeidserfaringer, og har i tillegg kommet med egne forslag til fokuspunkter i vurderingene av et eventuelt vertskommunesamarbeid.

ABM-utvikling

Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling) ble opprettet i 2003, gjennom sammenslåing av Statens bibliotektilsyn, Riksbibliotekstjenesten og Norsk Museumsutvikling. Etaten er underlagt Kirke- og kulturdepartementet, og som navnet tilsier ligger det til ABM-utviklings oppgaver å blant annet bidra til nettopp utvikling av de sektorer de ansvarer for.

I 2007 kom ABM-utvikling med en omfattende utredning, *Bibliotekreform 2014*, der det ble satt søkelys på reformbehovet knyttet til biblioteknettverket i Norge. Det ble pekt på nødvendigheten av å heve kompetansenivået, få gjennomført nasjonal digitalisering, samt behovet for å øke tilgjengeligheten til biblioteket for brukerne. I denne sammenheng utlyste etaten midler til utredning av biblioteksamarbeid etter den såkalte vertskommunemodellen. Som et av tre prosjekt ble Ofotbibliotekene tildelt midler for å gjennomføre en slik utredning.

Folkebibliotekets rolle - nasjonalt og regionalt

Selve ordet 'bibliotek' har sin opprinnelse i det greske *biblio*, som betyr bok, og *theke* som betyr lager.

Lov om folkebibliotek, lov nr. 108 av 20. desember 1985, § 4, pålegger alle kommuner å ha et folkebibliotek. I §1 i denne loven heter det:

« Folkebiblioteket skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom informasjonsformidling og ved å stille bøker og annet egnet materiale gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Virksomheten skal være utadrettet, og tilbudene skal gjøres kjent. Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem».

Til grunn for folkebibliotekene ligger gratisprinsippet, det vil si at alle bibliotekjenester skal være gratis for brukerne, slik at alle er sikret fri og lik tilgjengelighet til bibliotekenes ressurser. Folkebibliotekene innehar med andre ord en svært viktig demokratisk funksjon i samfunnet. I den nye stortingsmeldinga om bibliotek (St.meld.nr. 23) uttrykker kultur- og kirkedepartementet et ønske om å gjøre bibliotekene enda mer tilgjengelige. Det er et demokratisk problem at ikke alle landets borgere idag har et likeverdig bibliotektilbud, noe som blant annet bunner i forskjeller mellom kommunene hva gjelder størrelse og ressursituasjon.

Som vi vil se i presentasjonen av bibliotekene lengre ned, viser statistikken blant annet at utlånstallene er høyere i de mindre kommunene enn i regionsenteret Narvik. Ballangen, Tysfjord, Hamarøy, Tjeldsund og Evenes ligger alle over landsgjennomsnittet (5,12) for antall utlån per person. Videre har bibliotekene åpent mellom 10 og 36 timer i uka. Gjennomsnittet ligger på rundt 18 timer dersom en regner filialene for seg. Dette vil si ca. 3,5 timer per dag, dersom en regner mandag til fredag (kun Narvik holder lørdagsåpent). Når utlånstatistikken ligger over landsgjennomsnittet, til tross for at en kun holder åpent 10 timer per uke, sier det noe om den rolle folkebiblioteket spiller i samfunnet. Tallene kan tyde på at biblioteket får en mer sentral plass som kulturarena i små samfunn der det øvrige kulturtilbudet ofte er noe svakere enn i større samfunn. Dette innebærer i sin tur at sannsynligheten er stor for at tilbud og etterspørsel ikke står i samsvar med hverandre, og at det er behov for et utøket bibliotektilbud.

I bibliotekmeldinga sies det om folkebibliotekenes funksjon at: *«...folkebiblioteket er ein kompleks institusjon og mykje meir enn ein stad berre for utlån av bøker og anna materiell. På folkebiblioteket brukar vi Internett, les aviser og tidsskrifter, studerer og møter andre menneske. Folkebiblioteka er ein av dei få institusjonane som har tilbod som er relevante for alle samfunnsgrupper, og har difor potensial som ein uformell møtestad. Noko av det viktigaste er at folkebiblioteket i stadig større grad blir brukt som ein sosial arena. Folkebiblioteka er institusjonar der det oppstår sosiale prosessar mellom menneske knytte til kulturformidling, kunnskap og læring. Dette er viktige faktorar for å styrke demokrati, ytringsfridom, integrering og livskvalitet på eit overordna nivå i samfunnet ²».*

Det er nettopp dette som ligger til grunn for det samarbeid en nå ønsker å innlede: befolkningen i de sju kommunene bør ha tilgang til denne uformelle møtesplassen, den sosiale

---

2 St.meld.nr 23: Bibliotek - Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid, s. 125

arena som formidler kultur, kunnskap og læring. For å oppfylle visjonen om en slik solid institusjon, preget av et kvalitativt publikumstilbud, kreves det at nivået løftes på flere områder. Det er ikke tilstrekkelig å se seg fornøyd med at kun den mest grunnleggende biblioteksfunksjon, i form av utlån av bøker, er dekket. Det er ikke tilfredsstillende dersom en i hver budsjettunde må kjempe om den kronen som holder biblioteket på et eksistensminimum. At det nå tas initiativ til et samarbeid er knyttet opp mot et ønske om å kunne yte den service som allerede burde finnes på plass, gjennom å finne frem til felles løsninger. Det finnes også forhåpninger om at dette vil synliggjøre bibliotekenes situasjon og resultere i en større vilje til satsninger på området.

REGIONEN

Til Ofotregionen hører kommunene Evenes, Ballangen, Lødingen, Narvik, Tjeldsund og Tysfjord, hvorav alle utenom Lødingen er en del av det samarbeidsprosjekt som utredes. Kommunene Hamarøy og Steigen, som også deltar i prosjektet, har sin regionstilhørighet i Salten.

De sju samarbeidskommunene har et samlet innbyggertall på ca. 30 200, hvorav 18 300 tilhører Narvik. Regionens samlede areal er 6637,2 km².

Den samiske befolkningen er sterkt representert i regionen, og har en lang og omfattende historisk forankring til området. Tysfjord kommune er idag et av forvaltningsområdene for samisk språk.

Globaliseringen setter spor også i vår region, og vi har fått en stadig økende flerkulturell representasjon. Statistikk fra 2008 viser at det bor tilsammen 2652, eller nærmere 9%, med utenlandsk bakgrunn i de sju kommunene³⁴. Personer som oppholder seg på de flyktningmottak som finns i regionen kommer i tillegg til disse tallene.

Innenfor et eventuelt biblioteksamarbeid må felles satsninger ta utgangspunkt i den demografi som preger regionen.

I Reglement for Folkebibliotek står det å lese: «*Folkebiblioteket skal sørge for at språklige minoriteter, innvandrere, flyktninger og asylsøkere får litteraturtilbud på eget morsmål. Den samiske befolkning skal spesielt tilgodeses*»⁵.

Bibliotektilbudet må speile det samfunn vi lever og virker i, og bør derfor kunne tilpasse seg og forme seg etter de behov som skapes i og med samfunnsutviklingen. Dette innebærer blant annet at tilbudet skal være i samsvar med rådende befolkningsstruktur. Som et område der samisk språk og kultur er en naturlig del av samfunnet, og der andelen innbyggere med utenlandsk bakgrunn er stadig økende, har bibliotekene i regionen en viktig rolle og et spesielt ansvar i forhold til kunnskapsformidling og tilrettelegging av tjenester knyttet til disse gruppene.

Ofoten regionråd

Ofoten regionråd er et samarbeidsorgan mellom kommunene Ballangen, Evenes, Narvik, Tjeldsund og Tysfjord, dvs. mellom fem av de sju kommunene som deltar i

---

3 Termen 'borgere med utenlandsk bakgrunn' benyttes her om den gruppe som av Statistisk sentralbyrå betegnes som 'innvandrerbefolkningen'. Begge termer inkluderer førstegenerasjonsinnvandrere, som selv har innvandret, og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

4 SSB: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/tab-2008-04-29-10.html>

5 Reglement for Folkebibliotek - veiledende retningslinjer, pkt. 3f

biblioteksamarbeidet. Regionrådet har fungert som politisk styringsgruppe for utredningen. Rådet har vært delaktig i utredningsarbeidet, og har blant annet kommet med nyttige innspill om strukturelle muligheter knyttet til samarbeidet.

I regionrådets vedtekter § 1 heter det at:

«...hovedmålsetningene for det interkommunale samarbeidet er å styrke næringsgrunnlaget og den offentlige tjenesteyting gjennom å samordne eksisterende og vurdere nye interkommunale samarbeidsordninger. Rådet skal profilere Ofoten og ivareta regionens interesser utad, øke påvirkning av fylkeskommunal og statlig tjenesteproduksjon og medvirke til større samarbeid mellom kommunene».

Kommunene i Ofotregionen har med andre ord vedtatt å aktivt arbeide for en videreutvikling av interkommunalt samarbeid, og uttrykker et ønske om å kunne bidra til å styrke regionen gjennom satsninger på et flertall områder.

Et biblioteksamarbeid vil kunne innebære både regional og lokal profilering, i tillegg til fornying og utvikling av bibliotekenes kulturtilbud i området, og stemmer således vel overens med ofotkommunenes målsetninger for regionalt samarbeid. De kommunale folkebibliotekene må kunne kategoriseres som en del av den *offentlige tjenesteyting*, og biblioteksamarbeidet er med det et prosjekt som plasserer seg naturlig innenfor regionrådets vedtatte virkeområder.

Ofoten regionråd har blitt vurdert i forhold til å kunne inneha nemndfunksjonen dersom valget av organisatorisk ramme rundt samarbeidet skulle falle på vertskommunesamarbeid etter modellen med felles nemnd. Ifølge kommuneadvokaten i Narvik, Randi Randal, kan regionrådet juridisk sett imidlertid ikke kunne defineres som en felles folkevalgt nemnd. I § 28c i Kommuneloven med kommentarer, står det om vertskommunesamarbeid med felles nemnd at *«Denne felles folkevalgte nemnden har ikke status som et interkommunalt styre, men er knyttet til og administrert av vertskommunen. I dette ligger at heller ikke et slikt vertskommunesamarbeid innebærer at det blir etablert en ny juridisk person. Nemnden er en del av vertskommunen som rettssubjekt.*

Valg av en slik organisasjonsmodell vil gjerne være begrunnet i ønske om å kunne overlate avgjørelsesmyndighet i prinsipielle saker til vertskommunen. Dersom det ikke blir etablert en slik felles folkevald nemnd, vil adgangen til å delegere avgjørelsesmyndighet til vertskommunen annet enn i konkret angitt enkeltsaker, være begrenset til saker som ikke er av prinsipiell betydning, jf. § 28b nr. 1.»

BIBLIOTEKENE

Samlet utgjør bibliotekene i regionen 15,5 årsverk, fordelt på 24 ansatte. Utover sju hovedbibliotek har regionen også fem filialer.

Tallene for hvert bibliotek som presenteres under er hentet både fra ABM-utviklings statistikkoversikt for 2007, og direkte fra bibliotekene selv.

Ballangen kommune

I Ballangen har de 2684 innbyggerne 929,6 km² å bevege seg på. Et forholdsvis stort område dersom en sammenligner med f.eks. Oslo kommune, der nærmere 600 000 mennesker skal få plass på 426,9 km².

Bergverkskommunen ligger på sørsida av Ofotfjorden, ca. 40 km sør-vest for Narvik, og grenser dermed mot Tysfjord, Ofotfjorden, Narvik og Sverige.

Biblioteksjefens nærmeste overordnede er sektorsjef for Kultur og undervisning.

Ballangen folkebibliotek	
Stillinger	2
Bibliotekfaglig utdannelse	1
Åpningstider/timer pr. uke	27
Utlån pr. innbygger	7,5
Totalt utlån	19 184
Total bestand	17 472
Bevilgninger bøker o.a.	90 000
Regnskap medium pr. innbygger	37,26
Driftskostnader	1 393 000
Regnskap drift pr. innbygger	519

Biblioteket i Ballangen er lokalisert til Ballangen sentrum. Biblioteket har nylig flyttet inn i nye lokaler etter at det forrige biblioteket brant 8. juli 2003. Hele bibliotekets samling av bøker og andre media forsvant da sammen med inventar og utstyr.

Utover utlån av ulike media tilbyr biblioteket trådløst internet, barnetime, turistinformasjon og oppsøkende virksomhet til personer som ikke fysisk kan møteopp på biblioteket.

Ballangen arbeider også med å få den lokale fotosamlingen, samt spesialsamlingen som omhandler Magnus Pettersens arbeid, digitalisert.

Evenes kommune

Evenes har 1361 innbyggere, og kommunens areal ligger på 241,7km²

Kommunen har sin beliggenhet på nordsiden av Ofotfjorden, og grenser til Troms fylke.

Biblioteksjefens nærmeste overordnede er kommunens økonomikonsulent.

Evenes folkebibliotek	
Stillinger	0,6
Bibliotekfaglig utdanning	1
Åpningstider/timer pr. uke	11
Utlån pr. innbygger	5,31
Totalt utlån	7232
Total bestand	22 861
Bevilgninger bøker o.a.	81 000
Regnskap medium pr. innbygger	63,53
Driftskostnader	560 000
Regnskap drift pr. innbygger	411,1

Evenes folkebibliotek består av hovedbiblioteket som ligger i Evenes samfunnshus i Bogen og Liland filial som er samlokalisert med skolebiblioteket ved Liland skole.

Biblioteket har trådløst internet, men har utover dette og grunnleggende utlånsvirksomhet ingen spesielle satsninger eller tilbud. Det finnes imidlertid et ønske om å kunne bygge opp en samling knyttet til lokalhistorisk materiale. Forutsetningene er tilstede i og med at Evenes blant annet er Ofotens eldste kirkested og har en spennende historie knyttet både til Liland som handelssted og tidligere gruvedrift.

Hamarøy kommune

Hamarøy kommune strekker seg over 922 km² og befolkes av 1754 personer. Kommunen grenser til Tysfjord i øst og Steigen i vest.

Sjef for kultur er biblioteksjefens nærmeste overordnede.

Hamarøy folkebibliotek	
Stillinger	1
Bibliotekfaglig utdanning	1
Åpningstider/timer pr. uke	26
Utlån pr. innbygger	7,52
Totalt utlån	13 315
Total bestand	23 382
Bevilgninger bøker o.a.	136 000
Regnskap medium pr. innbygger	83,85
Driftskostnader	579 000
Regnskap drift pr. innbygger	327,03

Biblioteket ligger i kommunesenteret Oppeid, og er et kombinasjonsbibliotek, det vil si både et folkebibliotek og et skolebibliotek for Knut Hamsun videregående skole. Biblioteket flyttet inn i nye lokaler i 2000, og kan blant annet tilby trådløst internet, tilgang til datamaskiner, leseombudvirksomhet, et bredt tilbud av ulike media og en digital lokalhistorisk bildedatabase. Knut Hamsuns liv og forfatterskap er et naturlig satsningsområde, og biblioteket har som mål å kjøpe inn alle nyttegivelser av og om forfatteren. Videre samarbeider biblioteket med Hamsunsenteret. Biblioteket har også en samisk boksamling.

Narvik kommune

Bykommunen Narvik har 18 348 innbyggere og er 1910,3 km² stort. I nordvest grenser Narvik til Evenes, i vest til Ballangen, og i nord til kommunene Skånland, Gratangen, Lavangen og Bardu. I sør og øst ligger Sverige.

Biblioteksjefen i Narvik svarer til kommunens Enhetssjef for Kultur.

Narvik bibliotek	
Stillinger	6,1
Bibliotekfaglig utdanning	5
Åpningstider/timer pr. uke	36
Utlån pr. innbygger	3,68
Totalt utlån	67 405
Total bestand	123 945
Bevilgninger bøker o.a.	515 000
Regnskap medium pr. innbygger	28,20
Driftskostnader	3 958 000
Regnskap drift pr. innbygger	216,27

Narvik bibliotek kan tilby et bredt spekter av media og tilbud til brukerne. Bibliotekets hjemmeside har egne egne barne- og ungdomssider, en nettjeneste for språklige minoriteter (Bazar), samt tilbyr tilgang til digitalt radioarkiv og ønskeboktjeneste for å nevne noe. Biblioteket kan videre tilby trådløst internet og leseombudtjeneste, og informerer om hendelser relevante for bibliotekverdenen, som spesielle merkedager (eksempelvis Verdens bokdag) og forfatterjubileum m.m.

Narvik bibliotek spesialiserer sitt tilbud innen et flertall områder. For det første er biblioteket forpliktet til satsninger på barn og unge gjennom sitt samarbeid med Nordland fylkesbibliotek. Videre har Narvik flere lokalhistoriske samlinger. Disse omhandler materiale knyttet til 2. Verdenskrig, Ofotbanen og Malmbanen. Biblioteket har utover dette også en egen database om samferdsel, samt en database for nordnorsk skjønnlitteratur i samarbeid med Nordland fylkesbibliotek.

Steigen kommune

Steigen kommune fordeler seg på 963,2 km², og har 2680 innbyggere. Kommunen grenser mot Hamarøy og Sørfold.

Biblioteksjefen har sin plassering under kulturkonsulenten.

Steigen folkebibliotek	
Stillinger	1
Bibliotekfaglig utdanning	1
Åpningstider/timer pr. uke	19,5
Utlån pr. innbygger	5,09
Totalt utlån	13 636
Total bestand	31 306
Bevilgninger bøker o.a.	126 000
Regnskap medium pr. innbygger	40,49
Driftskostnader	632 000
Regnskap drift pr. innbygger	235,93

Steigen folkebibliotek holder til i kommunesenteret Leinesfjord, og er samlokalisert med det lokale vertshuset. Biblioteket kan tilby trådløst internet og tilgang til datamaskiner. Til tross for små arealer har biblioteket også en avdeling spesielt tilrettelagt for barn.

Tjeldsund kommune

1352 personer er folkeregistrert i Tjeldsund kommune, som er 309,5 km² stort. Biblioteksjefens nærmeste overordnede er oppvekstsjefen i kommunen.

Tjeldsund folkebibliotek	
Stillinger	0,7
Bibliotekfaglig utdanning	1
Åpningstider/timer pr. uke	10
Utlån pr. innbygger	7,16
Totalt utlån	9 676
Total bestand	25 332
Bevilgninger bøker o.a.	90 000
Regnskap medium pr. innbygger	63,11
Driftskostnader	581 000
Regnskap drift pr. innbygger	429,94

Tjeldsund folkebibliotek ligger i Ramsund, og har en filial på Hinnøy.

Biblioteket fungerer både som et folke- og skolebibliotek.

Tjeldsund folkebibliotek tilbyr tilgang til trådløst internet, og er i startfasen av samarbeidsprosjekter med både barnehager og helsestasjon. Planen er å få plassert bokkasser i barnehagene, og å dele ut informasjon og bokgave til nybakte foreldre på helsestasjonen. Både dukketeater og lesestund for barn er planlagt. Biblioteket har videre et samarbeid med skolene i kommunen.

Tysfjord kommune

2052 personer er bosatt i Tysfjord, og kommunen strekker seg over 1360,9 km². biblioteksjefen underlagt sjef for kultur og bibliotek. Tysfjord Folkebibliotek består av et hovedbibliotek i kommunesenteret Kjøpsvik, og filialer på Drag, Storjord og Musken. I tillegg er Tysfjord Kommune arbeidsgiver og ansvarlig for den daglige driften av den lulesamiske bokbussen som også flere av de andre kommunene i regionen er med og samarbeider om.

Tysfjord folkebibliotek	
Stillinger	1,6
Bibliotekfaglig utdanning	1
Åpningstider/timer pr. uke	31
Utlån pr. innbygger	5,2
Totalt utlån faste avdelinger	10 735
Total bestand	40 885
Bevilgninger bøker o.a.	47 000
Regnskap medium pr. innbygger	ca 23
Driftskostnader	ca 950 000
Regnskap drift pr. innbygger	463

Når det gjelder de tall som her presenteres som omtrentlige er en ny utregning gjort der tall for bokbussen er trukket fra. Vi presenterer visse egne tall for bokbussen også:

Lulesamisk bokbuss	
Stillinger	2,5
Antall stopp	57 + stopp i Sverige
Bevilgninger Sametinget	1 289 000
Bevilgninger Nordland Fylkesbibliotek	125 000
Bevilgninger bøker o.a.	50 000
Egenandel pr. kommune	15 000
Totalt utlån	12 830
Utlån Tysfjord	1391

Tysfjord folkebibliotek har sitt hovedbibliotek i kommunesentret Kjøpsvik, og filialer på tettstedene Drag, Storjord og Musken.

Som tospråklig kommune og forvaltningsområde for samisk språk er samisk litteratur et

naturlig spesialiseringsområde for biblioteket. Norges nasjonalfjell ligger i kommunen og er også det et naturlig satsningsområde for biblioteket fremover.

Tysfjord kommune eier og har ansvar for en godt besøkt lulesamisk bokbuss, som drives i samarbeid med flere kommuner. Bokbussen kjører idag i Tysfjord, Ballangen, Hamarøy, Sørfold, Fauske, Narvik og Evenes. I tillegg besøker bussen de svenske kommunene Jokkmokk og Gällivare fire ganger per år.

Målet med den lulesamiske bokbussen er å kunne gi et godt tilbud av samiske, og da særlig lulesamiske, bøker og andre media. Bussen skal tilby bøker om samisk kultur og historie, samt ha informasjonsmateriell om Sametinget og kommunene som samarbeider om prosjektet. Bokbussen kan tilby rundt 3000 bøker og lydbøker for barn, ungdommer og voksne. Det tilbys litteratur, musikk og video som spesielt omhandler samer og samisk kultur, samt samiskspråklig litteratur.

Bussens depot kommer fra Samisk spesialbibliotek i Karasjok, og Nordland fylkesbibliotek avd. Rana og Narvik. Biblioteket forsøker imidlertid å bygge opp en egen stamme, og har kommet igang blant annet gjennom tospråklighetsmidler som ble bevilget høsten 2007. Tjenesten ble etablert høsten 2001, og 85% av driften dekkes av tilskudd fra Sametinget. Resterende utgifter deles mellom Nordland Fylkesbibliotek og kommunene.

VERTSKOMMUNEMODELLEN

Vertskommunemodellen er et lovfestet rammeverk inneholdende retningslinjer for samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner om lovpålagte oppgaver. En kommune innehar den ledende rollen som vertskommune og de andre kommunene i samarbeidet betegnes som deltaker- eller samarbeidskommuner. En eller flere kommuner inngår avtale om at en annen kommune (vertskommunen) overtar det daglige arbeidet med et nærmere angitt ansvarsområde. Det er Narvik som er vertskommune i samarbeidet. Avtalen inngås av kommunestyrene i de aktuelle kommuner.

Det finnes mulighet for valg mellom to ulike styringsmodeller innenfor et vertskommunesamarbeid:

- vertskommune med nemnd, dvs. et folkevalgt organ.
- styring uten et folkevalgt organ, såkalt "administrativt vertskommunesamarbeid".

Felles for modellene er at administrasjonen til vertskommunen overtar det daglige arbeidet på samarbeidsområdet. I heftet «All makt i denne sal» utarbeidet av KS, står det tydelig at vertskommunen innehar rollen som arbeidsgiver i samarbeidet.

Særtrekk ved vertskommunesamarbeid med felles nemnd

Ei felles folkevalgt nemnd benyttes i samarbeid som kan anses å være *av prinsipiell betydning*.

Kommunene inngår en skriftlig avtale som kan sies opp med ett års varsel (eller tidligere dersom en kommer overens om dette).

Samarbeid om prinsipielt viktige saker forutsetter opprettelsen av en felles politisk nemnd.

Nemnda skal bestå av minst to folkevalgte fra hver deltakerkommune.

Deltakerkommunene delegerer den aktuelle vedtakskompetansen direkte til nemnda.

Begrepet "av prinsipiell betydning" er avgjørende i denne sammenhengen. Det dreier seg om saker som avviker fra ordinær praksis, det vil si som går utover det som rimeligvis kan defineres som tilhørende de alminnelige driftsoppgaver.

I forhold til et biblioteksamarbeid vil det kunne handle om saker der vesentlige endringer skal gjennomføres, og der disse ikke tilhører de daglige administrative oppgavene knyttet til bibliotekdriften.

Særtrekk ved vertskommunesamarbeid uten felles nemnd

Administrativt samarbeid benyttes når det er snakk om samarbeid på områder som ikke kan betegnes være av prinsipiell betydning. Ansvar for oppgaven(e) delegeres da direkte fra administrasjonen i deltakerkommunen til administrasjonen i vertskommunen, såkalt sidelengs delegasjon.

Kommunene inngår også her en skriftlig avtale med de samme oppsigelsesmuligheter som der samarbeid med nemnd benyttes.

Hvilken modell som benyttes i denne sammenhengen (bibliotekssamarbeidet) er avhengig av hvordan det aktuelle samarbeidsområdet defineres. Er det av prinsipiell betydning?

I heftet «All makt i denne sal», utarbeidet av KS om nettopp vertskommunesamarbeid, henvises det til forarbeidet av den nye vertskommuneloven:

« Oppgaver av ikke-prinsipiell betydning (blir her) vurdert som kurante saker uten stor grad av skjønnsutøvelse: Dette kan være lovpålagte ansvarsområder som er sterkt regelstyrt, med liten grad av lokalpolitisk skjønnsutøvelse og ofte med krav til en særlig

god fagkompetanse. Oppgaver som per i dag er delegert fra politikerne til administrasjonssjefen i kommunen, vil være uproblematisk å delegere fra seg til en annen kommunes administrasjon. Det samme vil gjelde saker der det bare er spørsmål om en særskilt kompetanse for å utøve et faglig godt skjønn, og der det må legges til grunn at en vertskommune med et faglig kompetent miljø vil være den beste til å ivareta sakene. På områder der avgjørelsene i stor grad innebærer å utøve lokalpolitisk skjønn, bør modellen med en politisk nemnd benyttes. Dette kan også dreie seg om enkeltsaker innenfor et gitt samarbeidsområde der samarbeidskommunen ser seg best tjent med å ha disse til en politisk behandling gjennom en nemnd».

Narvik har 5 ansatte med bibliotekfaglig bakgrunn, og dette må anses være tilstrekkelig for å kunne betegnes som et miljø med god faglig kompetanse. Bibliotekområdet må videre kunne defineres som et område der det handler om å besitte en særskilt kompetanse for å utøve et faglig godt skjønn, i og med at det er biblioteksjefene som ansvarer for den daglige driften av bibliotekene. En biblioteksjef er ved lov pålagt å besitte en særskilt fagkompetanse for å kunne utøve sin rolle, og kommunene må få dispensasjon i tilfeller der en ønsker å ansette en biblioteksjef uten slik kompetanse.

Bibliotekdriften er i samtlige kommuner underlagt administrasjonssjefen, og ansvaret for oppgavene knyttet til bibliotekene kan derfor overføres til en annen kommunes administrasjon. Det vil si at en sidelengs delegering av myndighet er absolutt mulig innenfor en vertskommunemodell.

Det kan imidlertid finnes områder innenfor et biblioteksamarbeid som kan betegnes som prinsipielle, og innenfor en administrativ vertskommunemodell vil dette innebære at avgjørelsesmyndighet da tilfaller den kommune saken gjelder.

Vesentlige endringer som går utover den daglige driften må behandles i kommunestyret i den kommune det er snakk om. Eksempler kan være endringer av stillingshjemler (øke eller redusere stillingsprosent), nye økonomiske satsninger som krever større budsjett, nedleggelse av filialer m.m. Slike endringer må anses ligge utenfor bibliotekdriftens alminnelige karakter, og tilhører således ikke det delegerte ansvarsområdet.

Konklusjonen blir med andre ord at biblioteksamarbeidets logiske organisering innenfor denne rammen er en administrativ modell, og at saker av prinsipiell betydning må behandles kommunalt. Det er ikke grunn til å definere den alminnelige bibliotekdriften som en sak av prinsipiell betydning, og da følger det at en organisering rundt en politisk oppnevnt nemnd vil være lite hensiktsmessig.

SAMARBEIDSOMRÅDER

Bibliotekene i de ulike kommunene har ulik ressursituasjon og opplever ulike utfordringer. Tilbud, stillingsstørrelser, samarbeid med andre aktører i lokalsamfunnet m.m. er områder hvor bibliotekene skiller seg fra hverandre. Visse bibliotek kan nyte av nye funksjonelle lokaler, et nesten akseptabelt budsjett, rimelige brukertilbud og tilgang til et stimulerende fagmiljø.

Andre arbeider i dårlig tilrettelagte lokaler, har et budsjett som ikke gir mulighet for større aktivitet utover det helt grunnleggende, og har et nokså utdatert publikumstilbud.

Alle ser imidlertid fordeler ved et regionalt samarbeid, både i forhold til kompetanseutvikling og brukertilbud.

Til tross for noe ulike utgangspunkt og gradforskjeller står de fleste bibliotekene i regionen

overfor utfordringer knyttet til manglende publikumstilbud, manglende tilgang til kompetanse og stramme økonomiske rammer.

Mulige felles samarbeids- og satsningsområder har vært oppe til diskusjon, og hver for seg har bibliotekene lagt fram det de ønsker å se som resultat av et mulig samarbeid. Her er noen av punktene:

- Større kompetanse, og mulighet til kompetanseutvikling
- Større muligheter til å utføre oppgaver som strekker seg utenfor det som er mest grunnleggende (dvs. utlån, administrative oppgaver m.m.)
- mindre arbeidspress
- samsøk
- felles aktører for å styrke samhörighet og mulighet til å utføre mer kvalitative tjenester: barnebibliotekar, IT-ansvarlig, koordinator (koordinator tas opp som mulig alternativ til felles sjef).
- Forfatterbesøk, barnetimer
- Felles utnyttelse/fri flyt av fagkompetanse. Bedre og større fagmiljø.
- Innkjøpssamarbeid
- Samarbeid om kulturarrangementer
- Bedre markedsføring og profilering
- Prosjektsøknader med formålet økte ressurser og bedre utviklingsmuligheter
- Felles utlåns- og innleveringstilbud
- Større boktilfang (gjennom at de enkelte bibliotekene spesialiserer seg i enkeltemner)
- Sikre innbyggerne best mulig fremtidsrettet bibliotektilbud, ved felles ressursutnyttelse og koordinering av tjenester.
- Transporttjeneste

Bibliotekenes ønsker og målsettinger kan deles inn i fire hovedsaklige kategorier:

1: Kompetanse

2: Effektivisering

3: Forbedret og utøket brukertilbud

4: Markedsføring og profilering

Ressursspørsmålet ser vi inkorporert som verktøy for å nå disse målsettingene (gjennom samling og frigjøring av ressurser).

Kompetanseaspektet er tosidig. Det handler fremst om at de små bibliotekene føler de både kommer til kort hva gjelder utvikling av brukertilbudet, men også at bibliotekarene ikke har mulighet til å ta del av et etablert fagmiljø.

Effektivisering tas opp i forhold til å praktisk kunne gjennomføre utviklings- og utvekslingsprosjekt innen rimelig tid, slik at resultatene av samarbeidet blir tydelige og fungerer motiverende. Under dette tas det dessuten opp at det finnes et ønske om å koordinere visse oppgaver, og å samordne ressurser.

Det overgripende målet er knyttet til brukertilbudet. En ønsker å forbedre tjenestene slik at disse kommer opp på et akseptabelt nivå. En ønsker å nå ut til fler, og vil kvalitetssikre tilbudet på alle områder.

Både bibliotek, kommuner og region er tjent med felles markedsføring og profilering. En ønsker å fremstå som en region med et samordnet biblioteknettverk. Samtidig vil en kunne sette fokus på det som finnes av kulturelle og andre tilbud lokalt.

DRØFTING

Dersom vi utgår fra en vertskommunemodell basert på administrativt samarbeid vil dette innebære en delegering av det administrative ansvaret fra deltakerkommunene og til vertskommunen Narvik. Deltakerkommunene har fortsatt det formelle ansvaret for bibliotek tjenestene, og da kommunene er lovpålagte å ha et folkebibliotek vil ikke et samarbeid etter vertskommunemodell innebære at disse forsvinner fra kommunene.

ABM-utvikling presenterer i utredningen Bibliotekreform 2014 en målsetting der konsolidering av bibliotek står sentralt: *«Bibliotekreformen innebærer en konsolideringsprosess der målet er styrkede bibliotek og bedre bibliotek tjenester gjennom koordinering og felles ressursutnyttelse».*

Videre ble det sagt om et konsolidert bibliotek at *«Den nye organisasjonen skal ha en biblioteksjef med ansvar for bibliotekets samlede virksomhet. Det inkluderer ansvar for et samlet personale, økonomi, tjenestetilbud, og driften av hovedbibliotek, filialer, bokbuss m.m. ...De nye bibliotekene må være så store at de dekker alle viktige kompetanseområder»* (del 1, s. 26 og 27).

ABM foreslår vertskommunemodellen som ramme for samarbeid av denne typen. En anser at dette er en modell som passer en organisering der konsolidering og felles sjef inngår i løsningen.

Det er med andre ord lite hensiktsmessig å forsøke å komme fram til en 'light'-modell av vertskommunesamarbeid. Enten anser en at dette er en passende løsning, og kan da velge en organisering etter vertskommunemodell, eller så anser en at andre løsninger og en annen samarbeidsramme er mer aktuelt for nettopp dette samarbeidet.

Grete Bergh, seniorrådgiver for ABM-utvikling, har på spørsmål fra oss om ABMs syn på en felles biblioteksjefs virkeområder svart at når noen skal være biblioteksjef for flere kommuner, bør dette innebære ansvar for hele virksomheten. Å kjøpe bibliotek tjenester i form av noen få prosent er ikke godt nok. Biblioteksjefen må ha ansvar for helheten innenfor de rammer som økonomi med videre setter.

Det bestemmes kommunalt hva som er den enkelte bibliotekssjefs spesifikke oppgaver, men i spørsmålet om overføring av ansvaret for disse oppgavene dreier det seg om oppgaver knyttet til det som generelt er felles for alle folkebibliotek; som økonomi, administrasjon og personalledelse. Under dette kan det blant annet inngå planarbeid, budsjettarbeid, saksbehandling, å utarbeide og legge frem forslag til budsjett, årsplaner og langtidsplaner for bibliotekene.

Bibliotekreform 2014 sier at bibliotekene gjennom konsolidering styrkes ved at ressursene koordineres i større bibliotek med bredere kompetansemiljøer. Reformen dreier seg videre om utvikling av mer effektive arbeidsmetoder, bredere bibliotek tjenester gjennom sterkere kompetansemiljøer og distribusjon av tjenester (del 1, s. 26).

Å samarbeide innenfor en vertskommunemodell som innebærer konsolidering og felles sjef, vil ha flere fordeler. Gjennom å delegerer det administrative ansvaret til en vertskommune vil

denne, med base i et solid fagmiljø, kunne utarbeide felles planer for bibliotekene med tanke på utvikling av tilbud og tjenester. Dette er en fordel spesielt for de kommuner som mangler fagutdannet personale, men det er også en fordel med tanke på de begrensede muligheter til bibliotekutvikling folkebibliotekene i regionen har generelt.

I tillegg til å kunne planlegge et skritt videre, vil delegering av sjefsansvaret kunne innebære muligheter for rasjonalisering i form av tid. Bibliotekene i deltakerkommunene vil ha mulighet til å i større grad fokusere på brukerne og slik kunne yte en mer kvalitativ tjeneste.

Gjennom samling av bibliotekenes felles ressurser åpnes det en mulighet for å koordinere disse på en ny måte, til de områder der behovene er størst. En samarbeider slik om å løfte bibliotektilbudet i hele regionen.

Å organisere bibliotekene under en felles sjef kan også innebære en mulighet for større tyngde i forhold til budsjettprosessen. Med relevant erfaring og kompetanse innenfor budsjettarbeid, og med tilstrekkelig tid til å planlegge utfra overordnede målsettinger, vil en felles sjef i forbindelse med budsjettprosessen kunne formidle det reelle nivå bibliotekene i kommunene må ligge på i forhold til tilgang til økonomiske midler. Dette vil i sin tur kunne innebære større muligheter for et økonomisk løft for hvert bibliotek; fra dagens 'eksistensminimum' til et nivå speilet i et adekvat bibliotektilbud.

Det finnes imidlertid ulike synspunkter hva gjelder fordeler og ulemper ved denne modellen. De ulike synene speiler også graden av *vilje* knyttet til organiseringen av et samarbeid etter vertskommunemodell.

Det finnes helt klart en skepsis hos flere av bibliotekene knyttet til spørsmålet om felles biblioteksjef. I tillegg er visse generelt skeptiske til å sentralisere og flytte beslutningsmyndighet til Narvik. Det må påpekes at andre anser disse spørsmålene som uproblematisk. De delte meningene er en utfordring, snarere enn et problem. De felles målsettingene er fortsatt de samme. Også motivasjonen for et biblioteksamarbeid består. Alles meninger må tas på alvor, og vi må forsøke å finne løsninger som forener de ulike synene.

Skepsisen i forhold til felles biblioteksjef handler blant annet om bekymring knyttet til å miste bestemmelsesrett og meningsfulle oppgaver. Det er viktig å arbeide utfra en helhet, og lokalt finnes kunnskapen og forståelsen for de lokalspesifikke områder og detaljer som er viktige i avgjørelsen av hvilke beslutninger som må tas, og hvordan disse bør se ut. Å 'rapportere inn' denne kunnskapen til en vertskommune ses som ineffektivt.

Det er imidlertid mulig innenfor et vertskommunesamarbeid å utarbeide løsninger for dette i en avtale. En mulighet er å legge inn faste poster i budsjettet for formål der avgjørelser må tas lokalt.

Videre ses det som kontraproduktivt å ta bort sjefsstillinger fra deltakerkommunene når målet er å øke kompetansenivået. Det antas at det vil bli vanskeligere, snarere enn lettere, å få tilsatt lederstillinger lokalt dersom disse ikke er knyttet opp mot en sjefspost. At en lettere kan rekruttere kompetanse til vertskommunen, slik at fagmiljøet i regionen opprettholdes og styrkes på den måten, er en ting, men en anser det minst like viktig at også lokale bibliotekstillinger blir gjort attraktive for kvalifiserte søkere. Å få små bibliotek til å bli det de burde være, utstyrt med kunnskap og med et oppdatert og aktuelt tilbud tilrettelagt for alle brukergrupper, anses å bli vanskeligere dersom det bibliotekfaglige nærværet forsvinner, og biblioteksjefens nærhet til brukerne lokalt minskes.

Manglende tilgang til fagutdannede bibliotekarere er imidlertid et problem bibliotekene i små kommuner står overfor også idag. Konsolidering og felles sjef ville innebære mulighet for å

vurdere også annen kunnskap og utdanning enn kun bibliotekspesifikk bakgrunn som relevant i forhold til lederstillinger ute i deltakerkommunene. Dette ville være av verdi for både søkere til biblioteklederstillinger og arbeidsgivere. Det ville ikke stilles spørsmålsteget ved søkers kompetansebakgrunn, dersom denne kunne betraktes som likeverdig en bibliotekfaglig bakgrunn. Idag må søkere (til sjefsstillinger) som mangler bibliotekfaglig bakgrunn finne seg i at de ikke kan tilsettes i fast stilling før det har gått to år, og da under forutsetning av at ingen annen søker med slik kompetanse viser interesse ved nytlysning av stillingen, samt at søker må gjennomgå viss bibliotekfaglig utdanning for å beholde stillingen.

En felles sjef vil kunne ansette utfra de faglige kvaliteter denne anser det aktuelle biblioteket er mest tjent med, i og med at det er snakk om å ansette en bibliotekleder, og ikke en sjef. Det er også mulig at regionen oppleves som mer attraktiv for kvalifiserte søkere i og med den samlede størrelsen på fagmiljøet et samarbeid vil resultere i.

Organisering etter modell med felles sjef vil også innebære økonomiske endringer i forhold til Narvik som vertskommune. Vertskommunen vil overta hele det faglige og administrative ansvaret for bibliotekene i sju kommuner. Dette vil utvide arbeidsområdet betraktelig, og gå ut over vertskommunens egne oppgaver. Dette vil i sin tur kreve økonomisk kompensasjon fra deltakerkommunene, muligvis i form av at en 'kjøper' en viss prosent av tjenesten fra Narvik etter en gitt fordelingsnøkkel. Deltakerkommunene vil med andre ord få økte omkostninger. Til gjengjeld vil disse få økt timetall som resultat av at delegeringen av arbeidsoppgaver frigjør tid, som i sin tur kan benyttes til publikumstjenester. Effektivisering av oppgavene vil i seg selv på sikt kunne innebære økonomisk rasjonalisering, i og med at det som tidligere ble utført sju ganger nå kun gjennomføres en gang. Dette siste avhenger imidlertid av andre faktorer også, som kostnader knyttet til avstandene mellom deltakerkommunene og vertskommunen.

I samtaler med bibliotekene har visse uttrykt at en av fordelene med å være en liten kommune er den geografiske nærheten biblioteksjefene har til sine overordnede, med mulighet for rask tilbakemelding og raske beslutninger når det er behov for det. At kommunikasjonskanalene holdes på et lite, lokalt nivå er av verdi, og gjør at biblioteket får en sterkere forankring administrativt og politisk. Det anses sannsynlig at en vil tape denne nærheten i og med konsolidering og delegering av ansvaret for bibliotekområdet til en vertskommune. Samtidig åpner den digitale tidsalder for nye løsninger og muligheter som trosser det fysiske rommet; en kan møtes interaktivt, og 'kun' økonomien setter grenser for hvor avanserte løsninger en kan utarbeide.

Finansieringen av et større samarbeid opptar de fleste involverte. At det idag ikke finnes faste finansieringsordninger på plass fra statlig hold, og at det ikke blir utlovet noe gjennom den nye stortingsmeldinga, bidrar til en usikkerhet i forhold til det å skulle innlede et samarbeid av vertskommunemodell. Det er flere områder der et samarbeid kan bidra til rasjonalisering og billigere løsninger, men det finnes også ting som vil innebære ekstra utgifter, som avstander mellom deltaker- og vertskommune.

ANALYSE og forslag til organisering

I stortingsmelding nr. 23 om bibliotek heter det:

«Kultur- og kyrkjedepartementet vil stimulere til samarbeids- og samordningsløysingar i biblioteknettverket lokalt og regionalt. Målet er å prøve ut ulike organisasjonsmodellar, og gje

rom for kreativ og fleksibel utprøving med basis til dømes i vertskommunemodellen⁶».

Dette er et viktig og avgjørende punkt i forhold til det samarbeid denne utredningen omhandler. Å få sju kommuner til å ta steget inn i et felles forpliktende samarbeid er en utfordring, og krever at det finnes mulighet for kreative løsninger. Lokale og regionale behov må tas hensyn til, i likhet med samarbeidets størrelse og de samarbeidende parters bakgrunn og historie. Dersom det ikke foreligger erfaringer fra tidligere samarbeid kan det være behov for å la en endelig samarbeidsform vokse frem gjennom å la samarbeidet ta utgangspunkt i visse oppgaver, og heller legge til oppgaver etterhvert som de logiske samvirkestrukturer blir mer tydelige.

Tidsrammen bibliotek og kommuner har hatt å forholde seg til i vurderingen og utredningen av et fremtidig samarbeid, synes å ha vært noe for kort for å enes om et grunnlag for samarbeid etter de store strukturer det vises til i *Bibliotekreform 2014*, der konsolidering foreslås. De møter og samtaler som utgjør grunnlaget for utredningen viser på en klar vilje til samarbeid, med tydelig formulerte visjoner og målsettinger. Spørsmålet om samarbeidets organisering og struktur er derimot fortsatt omgitt av viss uklarhet. Det foregår idag kun i liten grad samarbeid mellom kommunene på bibliotekområdet. Steget herfra, og til konsolidering av bibliotekene i ett hovedbibliotek i en vertskommune, og med 'filialer' i deltakerkommunene, blir noe stort dette tatt i betraktning.

Den hovedsaklige kritikken som innledningsvis ble rettet mot *Bibliotekreform 2014* handlet om konsolidering av bibliotekene. Mange var redde for at konsolidering ville innebære nedlagte bibliotek i utkantstrøk, og en sentralisering av bibliotektilbudet. Nå er det imidlertid fastslått at det fortsatt skal finnes et folkebibliotek i hver kommune, selv der en velger en løsning med konsolidering.

ABM-utviklings forslag handlet om å styrke interkommunale samarbeid mellom flere kommuner gjennom konsolidering, der en kunne danne en ny felles bibliotekorganisasjon, men med filialer, bokbuss m.m. Slikt samarbeid ble foreslått realisert gjennom vertskommunemodellen⁷. Fordelene ved denne type samarbeid ble knyttet til økt fagkompetanse, økonomisk rasjonalisering, effektivisering og et bedre tilbud til brukerne. Forarbeidet til den nye loven om interkommunalt samarbeid, her referert til som 'vertskommunemodellen', gir i tillegg følgende begrunnelser for å innlede samarbeid etter denne modellen:

- tilgang til særskilt kompetanse
- bedre kvalitet på tjenestene
- rasjonaliseringsgevinst

For bibliotekene i dette samarbeidsprosjektet er det tydelig at samarbeid vil lede til både bedre brukertilbud og økt fagkompetanse. Ønsket om å oppnå dette ligger også til grunn for søknaden om midler til å utrede samarbeidsspørsmålet. Derimot står det ikke like klart hvilke økonomiske gevinster en delegering av det administrative bibliotekansvaret til vertskommunen Narvik skulle gi.

Ettersom bibliotekene i deltakerkommunene fortsatt vil bestå, krever det at disse også i fremtiden er bemannet med personale. Dette innebærer at personalmessige innsparinger vil bli lite sannsynlig. Med tanke på hvor få og små bibliotekarstillingene i deltakerkommunene er (eksempelvis Evenes 60% og Tjeldsund 70%, begge fordelt på to stillinger i hovedbibliotek

⁶ St.meld.nr.23: Bibliotek - Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid, s. 23

⁷ ABM-utvikling: <http://www.abm-utvikling.no/bibliotek/bibliotekutvikling/struktur-og-organisering/interkommunalt-samarbeid.html?searchterm=konsolidering%20bibliotek>

og filial) ville det snarere ses som en målsetting å utøke enn å dra ned på disse.

Både Bibliotekreform 2014 og Stortingsmelding nr. 23 om bibliotek understreker nødvendigheten av å løfte bibliotekene, både med tanke på kompetanse og brukertilbud. Det nivå de respektive utredninger ønsker å nå opp til, vil innebære en nødvendighet for økonomiske tiltak i form av økte midler til bibliotekene. Rasjonalisering gjennom samarbeid alene vil ikke være tilstrekkelig for å oppnå tilgang til nødvendige midler. Samarbeid om ulike oppgaver vil nok kunne gi muligheter for viss rasjonaliseringsgevinst på lengre sikt, i etterkant av at nødvendige ressurser først er lagt ned på å løfte dagens nivå knyttet til faglig kompetanse og brukertilbud.

Videre er viljen til samarbeid innenfor rammen av en vertskommunemodell sprikende. Det ses som usikkert hvilke resultat en vil se lokalt av en slik ansvarsdelegering som denne modellen innebærer.

De geografiske avstandene mellom de sju kommunene er et ubestridelig faktum, og et viktig aspekt i vurderingen av et eventuelt vertskommunesamarbeid. Er det for ambisiøst å ta utgangspunkt i 7 kommuner? Vil det være mulig å holde god nok kontakt med alle? Hvilke muligheter og begrensninger kan det finnes i forhold til de avstander vi har å utgå fra? Nærheten/avstanden til vertskommunen, transportordninger, personalrulling m.m.: det må finnes løsninger som er økonomisk gjennomførbare og som gagnar alle parter i samarbeidet dersom det skal kunne fungere og bli så effektivt som en ønsker. Det lar seg vanskelig gjøre å forutse hvilke praktiske løsninger på mikronivå som vil fungere best i et samarbeid mellom sju kommuner som ligger såpass langt fra hverandre geografisk. Til grunn for de strukturer som bygges opp bør det derfor ligge erfaringer.

Utredningen konkluderer ut fra dette med et forslag om en organisatorisk ramme der vertskommunemodellen innledningsvis holdes utenfor. I stedet anbefales et samarbeid organisert utfra en styringsgruppe bestående av biblioteksjefene i de deltakende kommunene. Dette vil være en god løsning med tanke på den samlede faglige ekspertise disse besitter. Samarbeidet forankres i og med dette i et fagmiljø, og leder til kompetanseutveksling bibliotekene imellom, noe som samsvarer med en av de hovedsaklige målsettingene knyttet til et interkommunalt samarbeid.

Vi foreslår at kommunene innleder et samarbeid på prosjektbasis med en tidsramme på ett år. Målet er å få prosjektet finansielt dekket med regionale og eventuelt andre prosjektmidler, i tillegg til en kommunal egenandel. En søknad om midler til å finansiere deler av prosjektet vil bli fremmet til Ofoten regionråd avslutningsvis i utredningsprosessen.

Ett års prøveprosjekt vil gi bibliotek og kommuner mulighet til å sette ut visse samarbeidsprosjekt i praksis, samtidig som samarbeidets rammevilkår prøves ut. Målet er for de samarbeidende aktører å komme fram til en endelig samarbeidsform som har solid feste både lokalt og regionalt. Erfaringene fra samarbeidet vil gi bibliotekene et klarere bilde av hvilke samvirkeformer som er mest hensiktsmessige i forhold til de målsettinger som ble lagt til grunn for søknaden om midler fra ABM-utvikling. Geografiske, økonomiske og demokratiske utfordringer vil kunne vurderes mer grundig og helhetlig i og med et første, mindre samarbeidsprosjekt.

Bibliotekene samler seg under ett år rundt konkrete fellesprosjekt, og evaluerer deretter resultater og mulig fortsatt samarbeid og samarbeidsrammer.

Fordelen med å innledningsvis velge bort de helt store samarbeidsstrukturene er muligheten til

først å legge et solid grunnlag for et eventuelt fremtidig mer omfattende samarbeid. Gjennom å arbeide fram en plattform for videreutvikling og forbedring av bibliotekjenestene i kommunene vil mulighetene være større for å komme fram til resultater som kan betraktes som tilfredsstillende av alle berørte aktører. Det kan være positivt å la tanken om et større samarbeid få feste, og mentalt nærme seg de spørsmål der det idag finnes meningsforskjeller.

For å sikre samarbeidsprosjektets fremdrift, foreslås opprettingen av en koordinatorstilling. Koordinatorens stillingsoppgaver vil være knyttet til prosjektets overordnede praktiske gjennomføring. Det er en forholdsvis stor prosess som skal gjennomføres, og mange aktører som skal koordineres og fungere samstemt, og dette vil kreve både tid og engasjement.

Forslag til samarbeidsområder innenfor prosjektperioden

Under presenteres de forslag til hvilke samarbeidsområder og prosjekt utredningen finner ligger innenfor både den samarbeids- og organiseringsstruktur som foreslås, og som samtidig kan forankres i de fire kategorier som nå er tatt opp.

ABM-utvikling understreker at samarbeidsplanen som legges frem i utredningen bør være så realistisk at den kan iverksettes dersom konklusjonen er positiv med hensyn til et vertskommuneprosjekt (se utlysningstekst).

Det er selvsagt i alle parter interesse at planen utformes utfra det regionale fellesskapets eksisterende forutsetninger, for slik å øke sannsynligheten for realisering av samarbeidet uavhengig av innenfor hvilke rammer samarbeidet organiseres.

Forslagene som tas opp er knyttet til:

- Felles nettportal
- Felles kompetanseplan
- Felles kulturarrangement

Oftotbibliotekene – en felles nettportal

Å sikre et likeverdig tilbud til en befolkning spredt utover et område av denne regionens størrelse er en utfordring, men den tekniske utviklingen kan av og til ha uforutsette demokratiske følger: det fysiske rommet, også avstandene, krymper i og med internett. En felles nettportal med informasjon og utlånsmuligheter på tvers av kommunegrensene er påbegynt, og utgjør et hovedsatsningsområde i et eventuelt fortsatt samarbeid. I dette prosjektet deltar også Høgskolen i Narvik og de videregående skolene Frydenlund, Oscarsborg og Solhaugen i Narvik, samt Knut Hamsun videregående skole på Hamarøy.

Portalen er ment å gi et samordnet tilbud fra alle bibliotekene, og skal være et verktøy for å nå innbyggerne i de samarbeidende kommunene med aktuell informasjon om såvel bibliotekene som kommunene i stort, i tillegg til å tilby fellessøk og på sikt også utlån/innlevering på tvers av kommunegrensene. Portalen vil presentere informasjon på tre språk: norsk, samisk og engelsk.

Nettportalens formål er også felles profilering. Gjennom å markedsføre seg som *ett* bibliotek er forhåpningen at de ressurser regionen samlet er i besittelse av skal bli mer interessante for brukerne. Et eksempel i denne sammenheng er de enkelte kommunenes lokalsamlinger. Disse vil bli tydelig presentert i fellesportalen, og informasjonen vil mest sannsynlig nå fler brukere enn det som ellers hadde vært tilfelle.

Ettersom Høgskolen og de videregående skolene i Narvik deltar i portalprosjektet, vil deres fagbibliotek bli tilgjengeliggjort også for brukere som befinner seg utenfor en skolefaglig sammenheng. På samme måte vil skolene få større tilgang til det materiale som folkebibliotekene kan tilby.

Stortingsmelding nr. 23 om bibliotek spør at den digitale utviklingen vil ha «ein grensesprengande verknad på bibliotekenestene framover». Rådet til folkebibliotekene er at de derfor må legge alt til rette for å håndtere de digitale utfordringene de står overfor. Bibliotekene må «tilpasse seg ein teknologisk infrastruktur for digitale bibliotektenester, og for at dei kan delta i utviklingsarbeid og framstå som ein attraktiv møtestad i lokalsamfunnet. Folkebiblioteka kan ikkje møte auka etterspurnad berre gjennom å låne inn frå andre bibliotek – det vil vere nødvendig å styrkje det lokale tilbodet»⁸.

Nettportalen *Ofofbibliotekene* møter dette behovet på følgende måte:

- 1) bibliotekene tilpasser seg sin digitale samtid gjennom digital tilgjengeliggjøring,
- 2) bibliotekene fremstår med et som en mer attraktiv møtesplass, og
- 3) det lokale og regionale tilbudet styrkes.

I forhold til de fire kategoriene over, knyttet til bibliotekenes ønsker og visjoner for samarbeidet, ser vi her at realiseringen av nettportalen vil berøre flere av punktene; profilering og markedsføring, effektivisering (gjennom digitalisering) og forbedret tilbud til brukerne.

Da det meste av arbeidet med portalen gjenstår, faller det seg naturlig å legge et hovedsaklig fokus på å gjennomføre og ferdigstille dette. Portalen vil danne et godt grunnlag for det øvrige samarbeidet, og den praktiske gjennomføringen vil kunne ha en samlende funksjon på bibliotekene i regionen.

Felles kompetanseplan

Innenfor et forpliktende samarbeid der en av hovedmålsettingene er tilgang til og utvikling av fagkompetanse vil en felles plan for kompetanseutvikling være et viktig steg.

I Bibliotekreform 2014 ble det foreslått en etablering av kompetanseutviklingsprogram for å styrke Norgesbiblioteket (betegnelse for et samarbeidende nettverk av alle bibliotektyper på nasjonal basis). Forslaget handlet om videreutdanning både på universitets- og høgskolenivå, og andre etterutdanningstilbud. Krav til innvilgning av søknad om slike midler ble foreslått knyttet til en presentasjon av kompetanseplaner fra bibliotekenes side.

Både midler og seminarer i ABM-regi er planlagt. Tilbudet er fortsatt i planleggingsfasen⁹.

Det vil være behov for å avdekke bibliotekenes samlede kompetanse og å utarbeide en plan for hvordan en best kan benytte seg av denne. Der en kommune eksempelvis bidrar med bibliotekspesifikke fagkunnskaper kan en annen komplettere med IKT-ressurser. Hvilke er de samlede faglige ressursene, og hvordan kan vi dra nytte av disse?

Med en felles plan vil bibliotekene også kunne utarbeide felles søknader om midler knyttet til kompetanseutvikling. Samlet under en regional fane vil bibliotekene kunne stå sterkere i konkurransen om slike midler.

I et samarbeid mellom åtte kommuner i Västerbotten i Sverige har representanter for

---

⁸ St.meld.nr 23: Bibliotek - Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid, s. 107
⁹ ABM-utvikling; rammedokument om kompetanseutvikling i bibliotek; <http://www.abm-utvikling.no/bibliotek/rammedokument-om-kompetanseutvikling-i-bibliotek>,

bibliotekene inngått i arbeidsgrupper med oppgaven å gjennomføre visse praktiske løsninger, eksempelvis å formulere felles låneregler, samordne låntakerregister og kataloger m.m. Dette er en mulighet også for våre bibliotek. Det er bibliotekarene som fremst har den faglige kompetanse som er relevant for å løse slike oppgaver.

Et nært samarbeid for felles løsninger, inkludert utformningen av en felles plan, vil kunne bidra med å øke forståelsen bibliotekene imellom, styrke fellesskapet, og videre forenkle arbeidet med en eventuell fremtidig videreutvikling av samarbeidet.

Felles kulturarrangement

Bibliotek i små kommuner har gjerne begrensede muligheter til å organisere egne kulturelle arrangement, og ta del av arrangement organisert av andre aktører. Gjennom samordning og koordinering av ressurser til denne type formål kan bibliotekene i fellesskap anordne og ta del av aktuelle arrangement, eksempelvis barneteater, forfatterbesøk, markeringer av forfatterjubileer- og merkedager i bibliotekverdenen (verdens bokdag, seniorsurfdagen, bamsedagen m.m), utstillinger og foredrag o.s.v.

Det vil være naturlig å benytte seg av den kompetanse som finnes samlet i gruppen i utviklingen av publikumstilbudet gjennom felles arrangementer. For eksempel samarbeider Narvik bibliotek idag med Nordland fylkesbibliotek, som ved sin avdeling i Narvik har bibliotektilbud til barn og unge som sitt hovedsatsningsområde. Dette åpner for tilgang til kompetanse og gir utviklingsmuligheter på et område som flere av bibliotekene har ønsket større satsninger innenfor.

Når det gjelder samarbeid om fellesarrangement, er dette et område der en vil kunne se en tydelig økonomisk rasjonaliseringsgevinst. Det er idag både dyrt og omstendig å eksempelvis delta på forfatterturneer. Her vil en kunne redusere kostnadene betydelig gjennom samordning av ressursene.

Forpliktende avtale

Vedlagt utredningen følger et forslag til forpliktende samarbeidsavtale for prosjektåret. Avtalen er ment å formalisere prosjektet og sikre at alle parter er aktivt deltagende, noe som er avgjørende dersom prosjektet skal kunne oppnå ønsket resultat.

AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Biblioteket er en grunnleggende institusjon i et levende samfunn, og vel verd å stimulere og ta vare på. Bibliotekets rolle utvikles i takt med samfunnet, men det mest grunnleggende består; rollen som en uformell arena for alle, der en har tilgang til gratis informasjon, kunnskap og kultur gjennom bøker og andre medium.

For biblioteket gjelder ikke nødvendigvis at tilbudet følger etterspørselen. Da Hamarøy folkebibliotek flyttet inn i nye lokaler ble besøkstallene så godt somfordoblet. De nye lokalene var innbydende og vel tilrettelagte for bibliotekdrift, slik at tilbudet ble mer synlig. Mange funksjoner som tidligere manglet kom på plass. En større bredde i publikumstilbudet resulterte i at fler fant veien til biblioteket.

I Ballangen ble bibliotekets rolle synliggjort i og med at hele biblioteket brant i 2003. En kunne da se innbyggernes behov for et bibliotek, og det ble derfor satset helhjertet på å bygge opp igjen en god bibliotekteneste som kunne fylle alle de funksjoner biblioteket er ment å ha. Aldri så galt at det ikke er godt for noe: forståelsen for bibliotekets betydning i samfunnet er i dag godt forankret både politisk og administrativt i Ballangen.

Det er viktig at innsikten om bibliotekets funksjon i samfunnet er tilstede når avgjørelser som vil påvirke bibliotekstrukturen lokalt og regionalt skal tas. Det er en grunn til at det er pålagt kommunene ved lov å ha et folkebibliotek. Biblioteket fyller funksjoner som er

grunnleggende i samfunnet, spesielt i forhold til barn og unge. Det er en arena hvor kunnskap, leseferdigheter, fantasi og læring stimuleres. Den overordnede målsettingen for både bibliotek og samfunn må derfor være å sikre at bibliotekene kan tilby et bredt utvalg av tjenester, slik at befolkningen får ta del av kunnskap og kultur uavhengig av kjønn, alder, etnisitet og bosted.

Både nasjonalt og innenfor EU er det satt igang tiltak og satsninger for å knytte sammen biblioteknettverkene digitalt¹⁰. ABM-utvikling arbeider for digitalt å samordne bibliotek-, museum- og arkivtjenestene. En nasjonal og internasjonal utvikling er med andre ord satt igang som bibliotek og kommuner vil måtte legge til rette for å kunne ta del av. Uavhengig av om kommunene nå velger å innlede et biblioteksamarbeid eller ikke vil det på sikt være nødvendig med bibliotekrelaterte satsninger. Disse satsningene vil imidlertid bli lettere og sannsynligvis også billigere å gjennomføre innenfor et fellesskap.

---

10 <http://www.abm-utvikling.no/digitalt-abm/120-millioner-euro-til-nettbibliotek.html>

TILLEGG

Under et konkluderende møte den 15. mai ble det klart at prosjektgruppen, bestående av biblioteksjefene i de sju kommunene, vil følge utredningens anbefaling om å innledningsvis gå inn i et samarbeidsprosjekt med en tidsramme på et år. Prosjektet vil ha en faglig ramme, og bibliotekene vil samarbeide om oppgaver knyttet til utvikling av fagkompetanse og brukertilbud.

Utredningen anbefalte i utgangspunktet at en mulighet skulle holdes åpen for biblioteksjefen i Narvik å under en periode av prosjektet, eksempelvis en til tre måneder, overta det administrative ansvaret for samtlige bibliotek. Dette ville være fordelaktig med hensyn til et eventuelt fremtidig større samarbeid, der konsolidering og felles biblioteksjef nødvendigvis må vurderes på nytt. Både biblioteksjefen i Narvik og biblioteksjefer og ansatte i øvrige kommuner høster gjennom en slik 'prøvekjøring' viktige og relevante erfaringer. Kommunene vil da, når den tid kommer, være bedre rustet til å ta stilling til disse spørsmålene dersom det først foreligger konkrete erfaringer fra den type ansvarsdelegering som vertskommunemodellen innebærer. Det er her snakk om å sette seg inn i en rolle, snarere enn å sette seg inn i alle oppgaver en slik stilling vil være forbundet med. Meningen er å få en forståelse for rollen, og samtidig gi de øvrige biblioteksjefene muligheten til å skaffe seg en oppfatning om hva en slik rammemodell ville innebære i praksis.

Videre ble det foreslått at en benyttet denne perioden til å prøve ut forslaget om rullering av personale. Det ville da være biblioteksjefen i Narvik som hadde til oppgave å administrere rulleringen, og formålet ville være tredelt: For det første ble personalrullering tatt opp som forslag til mulig samarbeidsområde i søknaden om midler fra ABM-utvikling. For det andre ville en slik rullering innebære nyttige erfaringer og kompetanseutveksling bibliotekene imellom. Det ville styrke forståelsen mellom bibliotekene, men også vise hva en slik ordning innebærer av muligheter og utfordringer. Det tredje punktet er knyttet til biblioteksjefen, og de erfaringsmessige gevinster dette ville kunne generere i forhold til mulige fremtidige oppgaver innenfor en eventuell vertskommunemodell.

Forslaget om å legge til rette for å i en kortere periode teste en samarbeidsform med felles sjef fikk ikke bifall av prosjektgruppen. Det ble argumentert med at tidsrammen for testen var altfor kort, og at det ikke ville være mulig å legge en så stor oppgave til en stilling som allerede er maksimert på 100%.

Personalrullering var tenkt som en del av det førstnevnte forslaget, men kan også gjennomføres som et selvstendig prosjekt innenfor samarbeidet.